

*Реалізація
компетентнісного підходу
до навчання. Впровадження
системи формувального
оцінювання*

**Заняття
ШПМ
«Світоч»**

*Підготувала:
Палієнко Т.В.*

Оцінювання - це теж елемент навчального процесу, тож воно теж повинно мати навчальний ефект.

Ми не маємо права оцінювати те, чого ми не навчили...

Ольга Бершадська

Мета:

- познайомити слухачів ШПМ «Світоч» з поняттям «формувальне оцінювання», з алгоритмом організації його в закладі освіти та з критеріями формувального оцінювання;
- сфокусувати увагу на важливості послідовного впровадження формувального оцінювання в освітній процес закладу з метою підвищення рівня навчальних досягнень вихованців, набуття ними навчального досвіду і компетентностей;
- донести до слухачів ШПМ «Світоч», що використання формувального оцінювання допомагає вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію особистості;
- з'ясувати – в чому цінність формувального оцінювання, чим формувальне оцінювання відрізняється від поточного, з якими труднощами стикаються педагоги під час впровадження формувального оцінювання та які можливі шляхи існують для їх подолання?

Нова філософія оцінювання в НУШ

Нові державні стандарти освіти вимагають нових підходів не лише до організації освітнього процесу, але й до оцінювання навчальних досягнень учнів.

Державний стандарт початкової освіти, методичні рекомендації Міністерства освіти й науки України щодо оцінювання в початкових класах НУШ, Закон України «Про повну загальну середню освіту» визначають **формувальне оцінювання** серед основних різновидів оцінювання.

Міжнародні експерти також послідовно наголошують саме на формувальному оцінюванні як ефективній стратегії підвищення рівня навчальних досягнень учнів. Дедалі більше уваги цьому оцінюванню приділяють і деякі українські науковці та педагоги-практики. Вони, спираючись на власний і міжнародний досвіди, намагаються своєю працею якісно змінити підходи до оцінювання в Україні, аби воно сприяло поліпшенню якості освіти та реалізації ціннісних орієнтирів НУШ.

Важливість впровадження формульованого оцінювання

По-перше, формульоване оцінювання передбачає відстеження особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей.

По-друге, формульоване оцінювання є інтерактивним оцінюванням прогресу учнів, що дає змогу педагогу відповідним чином адаптувати освітній процес.

По-третє, використання формульованого оцінювання дозволяє відстежувати особистісний поступ дитини, хід опановування нею навчального матеріалу та вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію особистості.

Формувальне оцінювання – це оцінювання під час навчання і для навчання.

Формувальне тому, що, на відміну від **підсумкового**, має на меті формування (або форматування) освітнього процесу з урахуванням навчальних потреб кожної дитини задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень. Водночас, значення слова «оцінювання» не обмежується виставленням оцінки. Це послідовна змістовна взаємодія між дитиною, педагогом і батьками щодо навчальних досягнень дитини на підставі всім зрозумілих цілей і критеріїв. Аби оцінювання стало формувальним, система прийомів, що педагог застосовує під час навчання, має ґрунтуватися на певних **ціннісних орієнтирах**. Зокрема, для успішного застосування формувального оцінювання освітній процес має бути організований у такий спосіб, щоби спонукати кожну дитину бути активним його учасником, а не пасивним «отримувачем» знань і оцінок. Має бути створена така атмосфера навчання, за якої діти не бояться «йти на ризик», тобто ставити запитання, робити помилки й показувати, чого вони ще не вміють або не знають.

Формувальне оцінювання як «оцінювання для навчання» складається з **певних елементів**, серед яких насамперед:

- вироблення зрозумілих дітям цілей на певний період навчання;
- надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- коригування педагогом освітнього процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів.

Результат формувального оцінювання для дітей – усвідомлення ними відповідей на три важливі запитання:

1. *Яка моя ціль у вивченні цього предмета або курсу на цьому етапі навчання, тобто - які саме знання й уміння я маю опанувати, для чого та як саме вони будуть оцінюватися в підсумку?*

2. *Де я зараз на шляху досягнення цієї цілі, тобто - що саме мені вдається добре, а над чим потрібно попрацювати?*

3. *Яке в мене наступне завдання на цьому шляху?*

Чи є формувальне оцінювання абсолютно новою концепцією для української педагогічної практики? Не зовсім.

Хоча термін раніше не був закріплений законодавчо, окремі прийоми педагоги застосовували давно. Прикладами таких прийомів можуть бути:

- диференційовані завдання з орієнтацією на навчальні потреби учнів;
- техніки самооцінювання та взаємооцінювання;
- зворотний зв'язок щодо індивідуальних успіхів і невдач тощо.

Цей факт є вдалим підґрунтям для подальшого розвитку та послідовного поширення практик формувального оцінювання з урахуванням напрацювань світової педагогічної спільноти.

Проте важливо враховувати й те, що **формувальне оцінювання** як стратегія підвищення рівня навчальних досягнень і покращення якості освіти – **це не про застосування того чи іншого окремого прийому або інструменту.**

Формувальне оцінювання не може здійснюватися вибірково й не обмежується заповненням педагогом тих чи інших форм. Без постійного активного залучення дітей до оцінювання, **формувальне** оцінювання може швидко перетворитися на **формальне**.

Формувальне оцінювання вимагає системності, має бути вбудоване в повсякденний освітній процес. Це потребує новітніх підходів до організації освітнього процесу й послідовної побудови нової культури оцінювання – у центрі яких діти та їхні індивідуальні потреби пізнання.

У чому цінність формувального оцінювання?

Формувальне оцінювання є однією з найефективніших досліджених стратегій підвищення рівня навчальних досягнень дітей за висновками міжнародних науковців та експертів, зокрема, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

На системному рівні послідовне впровадження й застосування формувального оцінювання сприяє рівному доступу до якісної освіти, оскільки допомагає дітям, незалежно від їхнього соціально-економічного статусу, досягати кращих результатів навчання. Цей різновид оцінювання розвиває в дітей уміння вчитися, а отже – сприяє **реалізації ціннісного орієнтиру щодо навчання протягом життя**. Педагоги, які застосовують техніки формувального оцінювання, виявляються краще підготовленими до індивідуалізації навчання відповідно до потреб дітей.

В рамках формувального оцінювання постійно відбувається **зворотний зв'язок**, а саме – обмін інформацією між дитиною і педагогом або між дітьми щодо

їхніх навчальних досягнень у межах визначених цілей і очікуваних результатів, що має значний вплив на ефективність освітнього процесу. Це доводять численні міжнародні наукові дослідження: діти, чиє навчання супроводжується наданням і отриманням змістовного зворотного зв'язку, у середньому на 8 місяців випереджають у своєму навчальному поступі дітей, які такого зворотного зв'язку не отримують.

Крім того, формувальне оцінювання сприяє розвитку у дітей вміння:

- планувати, регулювати, аналізувати власну навчальну діяльність;
- визначати причини труднощів та можливі шляхи їхнього подолання.

Це дає дітям можливість досягти результатів навчання, що в середньому на 7 місяців випереджають навчальний поступ інших дітей.

Отже, **цінність формувального оцінювання** в тому, що воно розвиває вміння вчитися та допомагає дітям досягати кращих результатів навчання.

Виклики та можливі шляхи для їх подолання

Україна – не перша й не єдина країна, що стикається з труднощами під час впровадження формувального оцінювання. За результатами аналізу Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), **основні виклики** на шляху впровадження формувального оцінювання такі:

- необхідність досягнення балансу між практиками формувального оцінювання та «завжди видимими» результатами підсумкового оцінювання (в українському контексті – також поточного бального оцінювання) на системному рівні;

- низька якість інструментів підсумкового оцінювання або застосування інструментів підсумкового оцінювання, що не відповідають змісту навчальних програм;

- недостатня узгодженість між підходами до оцінювання навчальних досягнень учнів та моніторингу якості освіти.

Серед можливих **шляхів попередження або подолання** зазначених викликів з огляду на міжнародний досвід експерти ОЕСР зазначають:

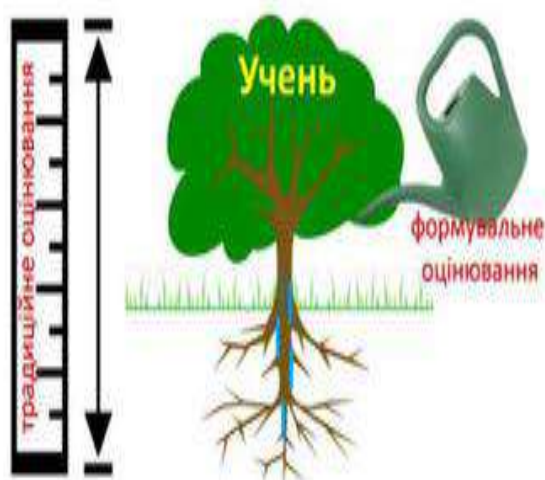

- послідовне поширення практик формувального оцінювання з одночасним використанням результатів підсумкового оцінювання з формувальною метою – тобто для надання й отримання зворотного зв'язку щодо успіху та рівня складності завдань, визначення подальших навчальних цілей і коригування навчання з орієнтацією на виявлені потреби учнів;

- формування загальної культури оцінювання та впровадження внутрішнього моніторингу якості освітніх послуг на рівні навчального закладу.

Ці кроки можуть допомогти знизити рівень напруження щодо оцінювання та створити умови для зміщення фокусу уваги учасників освітнього процесу з підготовки до «будь-якого екзамену» на оцінювання заради більш якісного навчання.

Що ж таке формувальне оцінювання?

Формувальне оцінювання стало вже звичним для учнів та педагогів Нової української школи. Утім, ще досить рідко зустрічається у старшій школі. Частково тому, що підзаконні документи розроблені поки лише для Нової української школи, хоча використовувати таке

оцінювання закон передбачає у на всіх рівнях освіти.

Цікаво, що під час інституційного аудиту – нової процедури зовнішнього оцінювання роботи школи, яку проводить Державна служба якості освіти, експерти звертають увагу на те, як саме педагоги оцінюють успіхи учнів та чи застосовують формувальне оцінювання. Тому його в очікуванні аудиту починають практикувати і для старших класів.

Так у чому ж суть такого оцінювання? Як його можна застосовувати для **оцінювання дітей середнього та старшого шкільного віку**? Чим саме воно відрізняється від звичних «оцінок в журнал»?

Це оцінювання, яке допомагає дитині «навчитися вчитися», а саме - навчитися ставити конкретні цілі свого навчання, планувати, як їх досягти, вчитися самостійно знаходити та виправляти свої помилки, оцінювати свої успіхи та невдачі, планувати шлях від **неуспіху до успіху**.

Педагога при такому підході можна порівняти з тренером у спорті. Він тренує спортсмена, а той відточує свою майстерність. Тренер підказує, як і над чим слід працювати більше. Те ж саме у **формульованому оцінюванні**. А вже на змаганнях спортсмен продемонструє результат і отримає **підсумкове оцінювання**.

Головне, що формульоване оцінювання навчає змагатися учня із самим собою, допомагає йому стати сьогодні краще, ніж учора.

Щоб навчити цього дітей, педагог має ставити чіткі цілі, яких треба досягти у вивченні кожної теми та постійно оцінювати, чи вдалось заплановане.

У формульованому оцінюванні діти постійно вчать оцінювати себе самостійно. Відбувається це майже на кожному занятті. Наприклад, діти виконують будь-яке завдання, перевіряють його за наданим педагогом еталоном, а потім оцінюють себе за тією шкалою, яка застосовується у групі (це можуть бути і звичайні оцінки, і описові характеристики, і певні позначки). Щоб навчати дитину оцінювати себе правильно, педагог надає власну оцінку. Якщо вони не співпадають, педагог пояснює, що вплинуло на таку оцінку.

Окрім цього, діти в парах оцінюють один одного, це ж можна практикувати в роботі у групі. Щоб це дійсно навчало дітей оцінювати, а не вішати «ярлики», – педагог дає критерії.

Наприклад, для оцінювання виступів інших груп можуть бути застосовані так і критерії:

- "Чи відповідав виступ темі?";
- "Чи була у виступі нова інформація, яку група знайшла самостійно?";
- "Чи вдалося групі зацікавити матеріалом інших?"

Оцінювання за таким форматом може бути за шкалою "так/ні", або "цілком/не повністю/ні", або іншою шкалою, про яку домовляться педагог та діти.

Ще однією цінністю такого оцінювання є те, що діти мають перестати боятись помиляться, а педагог не карає негативною оцінкою за неправильні відповіді чи невірно виконані завдання. Головне, щоб дитина зрозуміла, чому не вдалось виконати завдання, що потрібно надолужити, а педагог, даючи зворотний зв'язок, підкреслив, над чим попрацювати та чому дитина припускається помилки. Цікаво, що педагогу під час оцінювання слід уникати слів: "ідеально", "блискуче", "вражає". Ці слова не допоможуть дитині зрозуміти, як виконати інше завдання так само добре.

Чим формувальне оцінювання відрізняється від поточного?

Не варто їх розділяти. Формувальне оцінювання і є поточною щоденною роботою. Різниця полягає лише у підході.

У **традиційному оцінюванні** оцінку ставлять не за те, як учень навчився, а за те, скільки виконав завдань без помилок.

У **формувальному** ставленні до помилок особливе. Дітей навчають бачити власні помилки – і це прекрасно, тому що це перший крок до їхнього подолання. Окремо дітей вчать стратегіям пошуку та виправлення власних помилок. Таке оцінювання – не про контроль, а про частину навчання.

А як же контроль? Він також є – під час **підсумкового оцінювання**. Діти мають усвідомлювати, що коли вони вчаться, можуть пробувати різні шляхи, експериментувати, помилятися. Але все це для того, щоб якнайкраще опанувати знання та уміння. І під час підсумкового оцінювання (спочатку тематичного, потім семестрового та річного) вони мають продемонструвати результат навчання.

Як формувальне оцінювання працює на практиці?

Педагог на початку навчального року розробляє та озвучує дітям і батькам чіткі очікувані результати опанування навчальної програми. Так усі розуміють, для чого діти вчать те чи інше, та яких умінь мають вони досягти, що буде в першому семестрі, що в другому, завдяки чому діти будуть досягати очікуваних результатів тощо.

При формувальному оцінюванні педагог постійно ставить дітям запитання, щоб зрозуміти, наскільки правильно та повно вони розуміють матеріал. За необхідності зупиняється, пояснюючи ще раз. Надаючи дітям постійну підтримку, педагог формує в них упевненість, що вони обов'язково впораються з новим матеріалом. Але це не просто підбадьорювання – це підказки, що зробити, щоб наступного разу вдалося краще.

Важливою різницею традиційного поточного оцінювання з формувальним є відсутність впливу поточних оцінок на підсумкову, адже **формувальне оцінювання, насамперед, має дати інформацію**, чи засвоює дитина матеріал, наскільки гарно засвоює і якщо є якісь проблеми – **разом подолати їх**.

Як здійснити підсумкове оцінювання?

Якщо провести аналогію з кулінарією, **формувальне оцінювання** – процес приготування страви. Поки кухар готує, він може куштувати страву, додавати гостроти, солі, доварити чи досмажити продукти до більшої готовності. В процесі можна вдосконалити страву. Коли ж вона подана до столу, і змінити вже нічого не можна, гості кушують її та проводять так зване **підсумкове оцінювання**.

Правила підсумкового оцінювання може визначити самостійно педколектив освітнього закладу, а **педагог має автономію** у виборі способів та видів підсумкового оцінювання.

Шкала оцінювання досягнень дітей різних вікових категорій

1-2
класи

- застосовується лише описова характеристика умінь дітей (**вербальне оцінювання**) і тільки за навчальний рік;

3-4
класи

- рівневе (**початковий (репродуктивний), середній, достатній та високий рівні**) або вербальне оцінювання (за вибором закладу);

Базова та
старша
школа

- **власна шкала оцінювання**, яку заклад, за бажанням, може розробити самостійно.

Під час здійснення формульованого оцінювання для дітей середнього та старшого шкільного віку в якості освітньої новації пропонується використовувати спеціальні **формульовані кубики** (Додаток 1).

Найбільш широко формульоване оцінювання як ефективна стратегія підвищення рівня навчальних досягнень учнів використовується у роботі з **дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку**. Цінність формульованого оцінювання дітей цієї вікової категорії полягає в тому, що воно розвиває вміння вчитися та допомагає дітям досягати кращих результатів навчання.

Формульоване оцінювання молодших школярів

Формульоване оцінювання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку - це інтерактивне оцінювання прогресу учнів, що дає змогу педагогу відповідно адаптувати освітній процес, опираючись на дані відстеження особистісного розвитку дітей та хід набуття ними навчального досвіду й компетентностей.

Переваги формувального оцінювання

Молодші школярі вкрай чутливі до оцінювання їх дорослими, їм притаманна особливість сприймати оцінку як оцінювання себе, а тому негативну оцінку вони розуміють як вияв негативного ставлення до себе з боку педагога.

З огляду на цю вікову особливість, педагог має використовувати **формувальне оцінювання молодших школярів**, яке включає два обов'язкових компоненти:

- доброзичливе ставлення до **дитини** як до особистості;
- позитивне ставлення до **зусиль дитини**, спрямованих на розв'язання завдання (навіть якщо ці зусилля не дали позитивного результату).

У роботі з молодшими школярами застосовується **система лише позитивних оцінок**. Педагог оцінює зусилля кожного, враховуючи індивідуальні здібності дитини.

Мета формувального оцінювання молодших школярів:

- підтримати навчальний поступ дітей;
- формувати в дитини упевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках;
- діагностувати досягнення учня на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- підтримувати бажання навчатися й прагнути максимально можливих результатів;
- запобігати побоюванням помилитися.

Для педагога, який працює з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, формувальне оцінювання надає можливість оцінювати процес навчання дітей, а не результат, тому воно триває постійно - від перших днів

перебування дитини в освітньому закладі. Саме так педагог має змогу:

- відстежувати особистісний поступ дитини, хід опановування нею навчального матеріалу;
- вибудовувати **індивідуальну освітню траєкторію особистості**.

Методика формувального оцінювання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Ключова і невід'ємна частина процесу оцінювання - **формування здатності дітей самостійно оцінювати власний поступ**.

Тому основне завдання педагога, який працює з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку - закласти у них **позитивну адекватну самооцінку**, що стосується особистісних якостей, досягнень і можливостей. Про складнощі у навчанні варто говорити з дитиною індивідуально, щоб не створювати ситуацію колективної зневаги до дитини.

Інструменти для виконання цього завдання:

- не протиставляти дітей одне одному;
- порівнювати роботи дитини (її відповіді, дії тощо) з тим, як вона працювала раніше, аби стимулювати виконати наступне завдання краще;
- робити акцент лише на позитивній динаміці досягнень дітей.

Також діти мають навчитися **взаємооцінювання**, при цьому вміти коректно:

- висловити думку про результат роботи товаришів;
- дати пораду, як поліпшити результати.

Взаємооцінювання сприяє:

- активізації навчальної роботи;
- розвитку критичного мислення;
- формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, товариськості;
- відчуттю значимості в колективі.

Алгоритм організації формувального оцінювання

Формування об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей.

Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання.

Ознайомлення учнів з критеріями оцінювання.

Забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія).

Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Критерії формувального оцінювання

Орієнтири для спостереження та оцінювання — це загальні й конкретні очікувані результати **з вимогами** щодо:

- обов'язкових результатів навчання;
- компетентностей дітей.

Їх використовують для:

- організації постійного спостереження за навчальним поступом дитини;
- обговорення навчального поступу з батьками (особами, які їх замінюють);
- **формульованого (поточного) та завершального (підсумкового)** оцінювання.

При цьому зважають на особливості дитини, що можуть визначати:

- темп навчання;
- терміни досягнення означених результатів — раніше чи пізніше завершення циклу чи рівня.

Організація формульованого оцінювання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Крок 1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для дітей навчальних цілей

Педагог спільно з дітьми розробляє й обговорює цілі заняття. Ціль має бути вимірною, щоб через оцінювання виміряти на якому рівні вона досягнута.

Створення ефективного зворотного зв'язку, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим та своєчасним.

Крок 2. Забезпечення активної участі дітей у процесі пізнання

Щоб дитина користувалася отриманими знаннями, вона має їх вміти застосовувати, перетворювати, розширювати, доповнювати, знаходити нові зв'язки і співвідношення тощо. Задля цього звертаються до різноманітних прийомів, форм і методів роботи з навчальним матеріалом.

Крок 3. Ознайомлення дітей з критеріями оцінювання

Обговорення з дітьми критеріїв оцінювання робить процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх суб'єктів освітнього процесу та сприяє позитивному ставленню до самого процесу.

Критерії оцінювання, розроблені для поточного оцінювання, мають містити те, що заявлено у навчальних цілях. Дітей слід ознайомити з ними до початку виконання завдання. Що конкретніше сформульовані критерії оцінювання, то зрозуміліша для дітей діяльність щодо успішного виконання завдання.

Крок 4. Забезпечення можливості й уміння дітей аналізувати власну діяльність (рефлексія)

Початкові навички рефлексії як особистісного новоутворення сповна формуються наприкінці молодшого шкільного віку. Здатність до персональної (автономної) рефлексії у шести-семирічних дітей достатньо обмежена. Можливості для її розвитку актуалізуються під час роботи в групі. Для цього застосовуються форми й процедури групової рефлексії, розподілені між дорослим, групою і дитиною.

У процесі навчання 6-7 річних дітей важливе значення має становлення **елементів рефлексії**, спрямованих на:

- спостереження своїх дій та дій товаришів;
- осмислення своїх суджень, дій, учинків з огляду на їх відповідність меті діяльності.

У молодших школярів рефлексії сприяють такі чинники, як група та педагог, котрі спрямовують дітей у напрямку порівняння будь-яких дій, досягнень групи — аж до можливості порівняння їх зі своїми. Однак такі порівняння педагог не має закріплювати в лінійній логіці «добро - зло»: фактично двомірні оцінки заборонені.

Спонукають до **розвитку вміння аналізувати в цьому віці** запитання:

- Що нового дізнався на занятті?
- Що привернуло твою увагу?
- Що нового у спілкуванні?
- Що тебе найбільше схвилювало (що нового в емоціях)?

При цьому треба уникати запитань «Що сподобалось?», «Що не сподобалось?».

Крок 5. Корегування спільно з дітьми підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання

За формульовального оцінювання дитина має усвідомлювати **відповідальність за самоосвіту**.

Для формульовального оцінювання можна використовувати **мовне портфоліо**, основна суть якого в тому, щоб показати все, на що здібні учні.

Саме у мовному портфоліо через твердження «Я знаю», «Я вмію»:

- акцентуються навчальні досягнення дітей;
- розвивається здатність до самооцінювання;
- збільшується відповідальність за власне навчання.

Кожна дитина має власний стиль і темп навчання, тому важливо усвідомлювати, що оцінювання дитини не має

спричинити заниження самооцінки молодшого школяра, позначившись на його навчальній мотивації й успішності.

Під час організації навчання взагалі і оцінювання молодших школярів, зокрема, важливо створювати для дітей ситуацію успіху. Навіть невеличке досягнення надихає дітей. А педагог завжди може знайти можливість запропонувати таку ситуацію, дати таке завдання, щоб навіть найслабший учень міг вирізнитися з кращого боку.

Важливо, щоб педагог похвалою відмітив навіть ледь помітний прогрес: «Добре! Ти впорався із завданням зараз набагато краще!»

Завершальне (підсумкове) оцінювання за рік здійснюють з огляду на динаміку зростання рівня навчальних досягнень дітей.

За спільної згоди всіх учасників освітнього процесу навчальні досягнення учнів початкової школи педагоги відображають у свідоцтві досягнень (Додаток 2).

Свідоцтво досягнень – це:

- форма повідомлення дитині та батькам про формувальне оцінювання;
- зрозумілий документ для батьків, що дає розгорнуте уявлення про навчальний поступ їхньої дитини у навчальному році.

Формувальне оцінювання потребує розвитку відповідних навичок в усіх учасників освітнього процесу. Тішить, що перші кроки на системному рівні в цьому напрямі вже зроблені. Державна служба якості освіти України визначила принципи формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в навчальному закладі. Серед них, зокрема, задіяння всіх працівників для досягнення цілей навчального закладу, зорієнтованість на поліпшення показників освітнього процесу, дитиноцентризм, постійне вдосконалення, гнучкість і адаптивність.

Підсумовуючи інформацію про сутність та переваги формувального оцінювання, а також уже зроблені кроки та виклики для його подальшого впровадження, можу сказати, що висновок очевидний: основне питання щодо впровадження формувального оцінювання в Україні – це наразі не питання **«Бути чи не бути?»**, а питання **«Як саме?»**. Від відповіді на нього буде залежати, якою мірою українські діти отримають шанс на оцінювання для навчання, підвищення рівня навчальних досягнень та доступ до більш якісної освіти на заміну «батого і пряника».

- Методичні рекомендації Міністерства освіти й науки України щодо формувального оцінювання учнів 1 класу НУШ (додатки до листів від 18.05.2018 № 2.2-1250 та від 21.05.2018 № 2.2-1255);
- Методичні рекомендації Міністерства освіти й науки України щодо оцінювання в початкових класах НУШ;
- Серпнева (не)конференція у форматі EdCamp "На шляху до перемоги: освіта в новому 2022-2023 році";
- Джерело: <https://oplatforma.com.ua/article/2337-yak-zdysnyuvati-formuvalne-otsnyuvannya-uchnv-1-klasu>»;
- Джерело: <https://oplatforma.com.ua/article/2338-svdotstvo-dosyagnen-povdomlennya-pro-formuvalne-otsnyuvannya>».
- Джерело:: <https://ceo.org.pl/publikacje/ksiazki-metodyczne-i-pomocedydaktyczne/kostki-metodyczne>

Кубики для формувального оцінювання

Перший кубик використовується на початку заняття, коли розпочинаємо нову тему та хочемо дізнатися, що діти вже знають з цієї теми, щоб надбудувати на це нові знання. **Другий кубик** призначений для рефлексії того, чого діти навчилися, та для підсумування заняття.

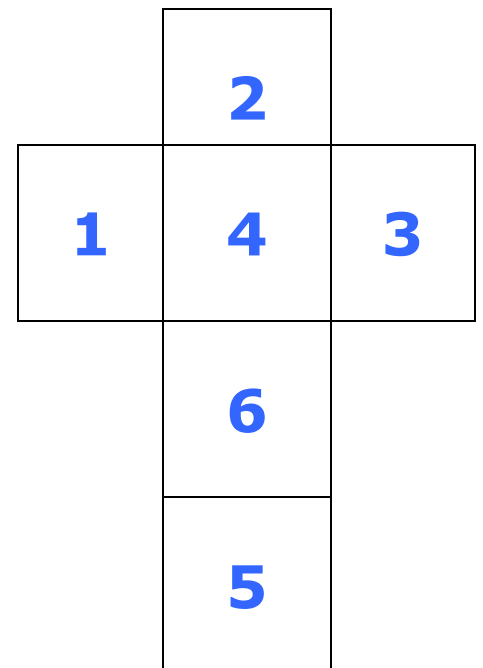
Кубики можна використовувати різними способами:

- Попросіть когось з вихованців кинути кубик та прочитати уголос запитання, що випало на верхній грані.
- Запропонуйте дітям, щоб вони у парах подумали над відповіддю на це запитання.
- Випадковим чином визначте кількох вихованців, щоб озвучили відповідь на запитання.

Синій кубик – ХОРОШИЙ ПОЧАТОК

Питання на гранях кубика:

1. Що тебе зацікавило у цій темі?
2. Як ти поясниш іншій людині важливість цієї теми?
3. Про що, на твою думку, буде це заняття?
4. Які у тебе є запитання, пов'язані з темою?
5. Що ти вже знаєш про цю тему?
6. Де шукати інформацію на цю тему?

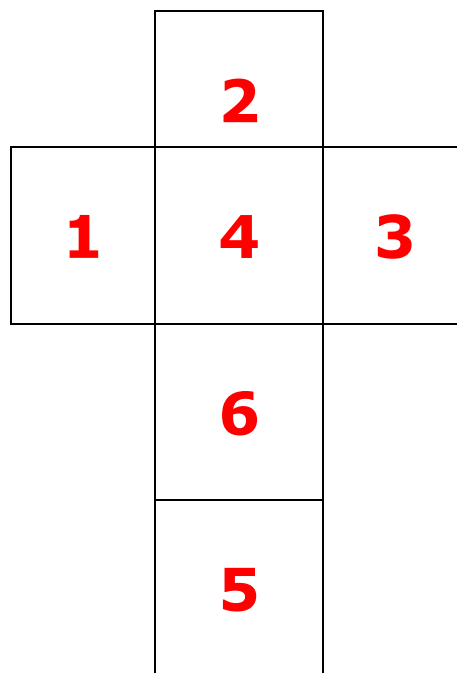
Принципи ефективного навчання говорять про те, що людина вчиться набагато краще, коли нові знання

«налипають» на те, що вона вже знає. Завдяки **синьому кубику** педагог може посилатись на те, що діти вже знають, і таким чином навчати ефективніше.

Червоний кубик – ПІДСУМУВАННЯ

Питання на гранях кубика:

- 1.**Що ще ти хочеш дізнатися з цієї теми?
- 2.**Що у цій темі було для тебе важливим?
- 3.**Як ти використаєш цю тему у житті?
- 4.**Що з цієї теми слід запам'ятати?
- 5.**Як, на твою думку, найкраще навчити цієї теми?
- 6.**Що в цій темі було для тебе відкриттям?

Червоний кубик – це можливість для дитячої рефлексії того, чого вони навчилися, що є важливим та необхідним елементом самого процесу навчання. Підсумування заняття разом з вихованцями підтримує процес навчання підлітків, надає йому сенс та допомагає їм вчитися одне від одного. Підсумування розвиває відповідальність дітей за процес навчання та збільшує їхнє задоволення від цього процесу.

Корисні рекомендації:

- Варто, щоб кубик кидав хтось із дітей, а не педагог. Також варто, щоб діти кидали кубик у загальному колі, а не, наприклад, на своєму робочому місті.
- Треба випадковим чином обирати дитину, що кидатиме кубик, щоб усі мали шанс колись це зробити.
- Не рекомендується змінювати запитання, що випало на кубіку. Кожне із наведених запитань може підштовхнути дітей до рефлексії.
- Можна наклеїти на кубик інші запитання і використовувати його з іншою метою, а не тільки на початку чи на завершення заняття.
- Кубик можна також використати посеред заняття, якщо педагог вирішить, що слід дізнатися, що діти вже знають та чи цілі заняття досягаються.
- Кубики мобілізують педагога до пристосування навчання до знань дітей та до знаходження часу на підсумування самими вихованцями того, чого вони навчилися.

(назва закладу освіти)

Свідоцтво досягнень**вихованця/ вихованки** _____
(назва гуртка)

(Прізвище та ім'я вихованця/ вихованки)

_____ **навчальний рік**

Характеристика навчальної діяльності	Сформовано (V)/ формується
Виявляє інтерес до навчання, старанно і зосереджено виконує навчальні завдання	
Активно працює на заняттях, виявляє ініціативу	
Співпрацює з іншими дітьми, керує емоціями, пояснює, у чому цінність спільної роботи	
Проявляє самостійність у роботі, пояснює свої дії	
Контролює хід виконання навчальних завдань, оцінює результати своєї роботи	
Бере відповідальність за свої дії, обирає шляхи розв'язання проблеми	
Працює з інформацією за допомогою цифрових пристроїв за інструкцією	
Характеристика результатів	Сформовано (V)/

